

Toplum bir millətə, bütün bir orqanizmə çevirən bir sıra amillər var. Onlardan biri də mədəniyyətdir. Ortaq dəyərlər olan vahid dil, vahid din, vahid yurd kimi vahid mədəniyyət də millət olmanın əsas şərtlərindəndir.

Azərbaycan ərazisində yaşayan və müxtəlif köklərdən gələn insanları vahid bir Azərbaycan - Vətən sevgisi birləşdirir. Bir də burada yaşayan xalqların ümumi səyi ilə yaradılmış bir böyük Azərbaycan mədəniyyəti var ki, vətəndaşlarımızın orta q sərvətidir.

Azərbaycanda bir türk, bir ləzgi və ya talış, avar, kürd qapısını döy, onların yaşam tərzini tələşməsi o - zaman bizim milli varlığımızı, birliyimizi kökünü aydın görəcəksən. Görəcəksən ki, onların hər biri öz dilini qorusa da orta q dəyərlər və orta q mədəniyyət onları elə möhkəm birləşdirib ki, heç bir ciddi ayrılıqları, ziddiyyətləri yoxdur və xaricdən nə qədər cəhdlər olsa, nə qədər pullar xərclənsə də ayrı-ayrı adamlar, qruplar qızıqdırılıb ortaya atılsa da, bu birliyi pozmaq mümkün deyil. Mədəniyyət bizim gücümüz, ən böyük silahımız, ən böyük müdafiə sistemimiz, ən perspektivli yolumuzdur. Azərbaycanlıq ideologiyasının özülündə də bu vahid Azərbaycan mədəniyyəti dayanır.

Buna görə də mədəniyyət daim ölkə siyasətinin mərkəzində dayanmalı, ona özəl bir hesasiqla yanaşılmalıdır. Onu bölmək, parçalamaq, gözərdi etmək, iqtisadiyyatın, maddi maraqların, xarici ölkələrin xoşuna gəlmək siyasətinin, islahat oyunlarının hədəfinə çevirmək olmaz. Ən ağır şərtlər altında və ən ağır şəraitdə də mədəniyyət qorunmalıdır. Bunun ən gözəl örnəklərindən biri SSRİ vaxtında blokada olan Leninqradda Nizami Gəncəvinin yubileyinin keçirilməsi olmuşdur.

Məncə, bezi intellekt sahiblə-

Mədəniyyətimizə münasibətimiz

Sabir Rüstəm xanlı,
millət vəkili

rayonlarda yerləşdirilir. Hər rayonun rəhbərliyi müstəqil şəkildə işini davam etdirir. Lakin bəzi idarələr rayon tabeliyindən çıxıb başqa rayona tələ edilir. Məsələn, Yardımlı rayonunun sərhəddə yerləşən uca q də kəndindən bir arayıq alma q qarda, qışda 80-100 km yol gedib qonşu Masallı rayonundakı idarəyə müraciət etməlisən. Qalıb bəxtinə. Həmin gün o idarədə axtarıdığın adamları tapacaqsan, yoxsa yox.

Bundan əlavə, istər-istəməz, qonşu rayonlardan bəzisinin statusu, rəsmən olmasa da yüksəlir. Niyə? Regional idarənin mərkəzi olaraq seçilən rayonun digərlərindən üstünlüyü nədedir?

Əgər bu proses gedirsə onda bu şərti mərkəzləri dağdan arana, xırda rayonlardan böyük rayonlara, uca qardan mərkəzə doğru yox, əksinə mərkəzə uca qara, çətin şəraitdə olan və əhalisi az olan dağ, sərhəd rayonlarına daşımaq lazımdır.

Uca q dağ kəndlərində iş yerlərinin olmaması, illər uzununu kənd təsərrüfatına diqqət verilməməsi (təbii, indi bu sahədə biz işimiz əhalinin böyük bir qismini şəhərlərə və başqa ölkələrə üz tutmağa məcbur edirik. Yalnız müəllimlər, həkimlər, mədəniyyət işçiləri - yəni dövlətdən əmək haqqı alan adamlar, məşin əzləni - çoxluğunu nəzərə almadan, kəndləri tərk etmətlir.

Buna görə də əhalisi azalan uca qarlarda bədcəyə bağlı olan, dolana bilən adamların sayını artırmalıyıq. Lakin indi gedişat tərsinədir.

Mədəniyyət ocaqları, kitabxanalar birləşdirilir; sürətlə ləğv

edilir. Məsələn, son vaxtlarda Lənkəranda 18, Yardımlıda 5 kitabxana ləğv edilmişdir; bəzi rayonlarda kitabxana və klublar yarıbayırı azalmışdır. Qalan kitabxana və klublar da özəlləşməyə açıqdır və özəlləşdirən adam də yubanmadan belə yerlərin təyinatını dəyişdirib başqa məqsəd üçün istifadə edir. Mədəniyyətə qarşı bu qəsdə nə ad vermək olar? Son onbeş ildə ölkədə məktəb və idman qurğularının tikintisi sahəsində də böyük sıçrayış oldu. Bizcə mədəniyyət obyektlərinə, kitab nəşri, kitabın yayılması və kitabxanaların yenidən qurulması işinə də belə bir qayğı göstərilmişdir.

Baş a düşürəm, kənd kitabxanalarına əvvəlki maraq qalmayıb. Kitab fondu köhnəlib, qımlarla kitabxananın qapısı açılır. Lakin buna görə kitabxanalar ləğv etmək yox, onun iş usullarını və kitab fondunu yeniləşdirmək, kitabxanaları yeni texnika ilə, elektron vasitələrlə təmin edib məktəblərin, kənd əhalisinin cazibə mərkəzinə çevirmək, orda görüşlər, müzakirələr keçirmək lazımdır. Belə olmayanda uşaqlı-böyüklü hamı savadsız mollaların mouselərinin dinləməyə üz tutur. Fanatizm, cəhəlat güclənir, kənar təsirlər artır, milli birliyimiz və dövlətimiz üçün təhlükə ocaqları yaranır.

Nəticəsi aydın görülməyən, diqqətə öyrənilib təhlil edilməyən islahatların uğurlu nəticə verəcəyinə inanmaq çətindir.

Buna bənzər "islahat" başqa sahələrdə də ciddi təhlükələr yaradır...

Anca q mən bu yazıda illərlə yüksək maaş almısa da tələyini mədəniyyətimizə bağlamış adamlar haqqında danışmıram.

Baş a düşürəm iqtisadi çətin-

liklər müəyyən ixtisarlara zəruriyyətə çevir. Lakin, bu iş mədəniyyətə şamil edilməməlidir. Bədcədə mədəniyyətin payı o qədər çox deyil ki, üstəlik orda hər-hansı bir qənat eadəssən və bu ölkənin maliyyə durumuna təsir göstərsin.

Bakıda və xarici ölkələrdə mədəniyyət mərkəzlərinin açılması və s. sahələrdə çox iş görülür. Lakin kəndlərimiz də unudulmamalıdır.

Kitab dükənlərinin və kitab ticarətinin Mədəniyyət Nazirliyinə aidiyyəti yoxdur. Bununla belə kitab nəşr etməkdə və yaymaqda maraqlı olan qurumların ən böyüyü bu nazirlikdir. Buna görə də rayonlarımızda kitab dükənlərinin yoxa çıxması yeni nəşrlərin kənd əhalisinə gedib çatmaması, KİV-lərdə kitab təbliğinin zəifliyi hamımızı narahat etməlidir.

Bu dünyəvi kitab sənətinin nüfuzu gündən-gündə artır. Qonşularımızın "Mosfilm"i və Moskvanın kinoteatr şəbəkəsini işğal etməsi də təsadüfi deyil. Çox az Rusiya filmi tapmaq olar ki, orda bir erməni obrazı olmasın və dolay yolla bizə sataşılmasın.

Bizdə neçə illər öncə qərar qəbul edilmiş "Azərbaycanfilm" hələ də təmirini gözləyir və dağılmış vəziyyətdədir. Bir alış-veriş mərkəzi ə olsun, ölkənin halına təsir etməz, amma onun puluna çox müasir bir kinostudiya tikib əvvəlki qərarla təmin etmək olar.

Burada istər-istəməz bir sual yaranır: ümumiyyətlə, bizə mədəniyyət lazımdır mı? Yox deyən tapılmaz. Lazımdırsa yuxarıda göstərdiyim problemlər həll olunmalıdır...

Bunlar ölkə üçün strateji əhəmiyyəti olan işlərdir və təxirə salınmamalıdır.